

Motion till riksdagen 2005/06:L310

av **Inger René m.fl. (m)**

Konsumentmakt

Motionen delad mellan flera utskott

1 Innehållsförteckning

1	Innehållsförteckning.....	1
2	Förslag till riksdagsbeslut.....	2
3	Sammanfattning	3
4	En centraliserad konsumentpolitik	4
4.1	Höga priser på varor och tjänster.....	4
4.2	Vad kostar regeringens konsumentskydd?	4
4.3	Detaljstyrning urholkar konkurrens.....	5
4.4	Tullar och subventioner fördyrar.....	6
4.5	Teknikhämmande lagstiftning bidrar till ökade priser.....	7
4.6	Centralstyrd konsumentrådgivning	7
5	Moderaternas konsumentpolitik	8
5.1	Mål och inriktning.....	8
5.2	Öka konsumenternas egna kunskaper	8
5.3	Prioritera konkurrens som konsumentpolitisk satsning	9
5.4	Slopa tullar och handelshinder	9
5.5	Slå ihop Konsumentverket med Konkurrensverket.....	10
5.6	Produktsäkerhet även för offentliga tjänster.....	10
5.7	Utred kostnaderna för lagstiftningen	11
5.8	Flera modeller för tvistlösning	11
5.9	Märkning av varor bäst när den är frivillig.....	12

Fel! Okänt namn på

2 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om konsumentpolitikens mål och inriktning.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ökade kunskaper som konsumentpolitisk satsning.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en ökad konkurrens.¹
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om tullar och handelshinder.¹
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kassettersättningen.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att slå ihop Konsumentverkets och Konkurrensverkets verksamhet.¹
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om produktsäkerhet även för offentliga tjänster.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en utredning rörande kostnaderna för den konsumentpolitiska lagstiftningen.

¹ Yrkandena 3, 4 och 6 hänvisade till NU.

3 Sammanfattning

Det är inte bara mat som är dyrt i Sverige. Generellt sett är priser på varor och tjänster höga i vårt land. Svenska prisnivåer är de tredje högsta i EU.¹ Det finns flera anledningar till att Sverige blivit ett högkostnadsland. Det framstår dock som tydligt att faktorer som bristande konkurrens, höga skatter och dåliga förutsättningar för företagande har stor påverkan på det allmänna prisläget i Sverige. Vanliga människor – konsumenterna – får betala för regeringens tillkortakommanden.

Regeringens konsumentpolitik utgår från en centralistisk grundsyn och en inställning att människor behöver skydd och stöd i sina dagliga val av varor och tjänster. Enskilda människors val och intressen skall kanaliseras genom det offentliga. Vi delar inte regeringens syn på konsumentpolitiken. Vi anser att en sådan politik tar makten från den enskilda människan och i stället ger den till statliga myndigheter och offentliga organ. Detta leder ofta till att varor och tjänster blir dyrare, eftersom de extra kostnaderna som centralisering och överreglering för med sig övervältras på den som köper varan. Allra hårdast drabbas de som redan är utsatta – låginkomsttagare, inte sällan ensamstående småbarnsföräldrar, pensionärer och studerande.

Inom dagens konsumentpolitik saknas helt en diskussion om hur prisnivåer och konkurrens samverkar, samt vilka konsekvenser centralisering och överreglering får för människors makt och möjligheter på marknaden för varor och tjänster.

Vi vill vända på den rådande centraliseringstrenden och ge tillbaka makten över konsumtionen till den enskilda människan.

- Kunskap ger trygghet. Barn och ungdomar skall kunna lära sig grundläggande privatekonomi i skolan, för att som vuxna bli ansvarstagande och kunniga konsumenter.
- Fri konkurrens skall stimuleras och handelshinder motverkas.
- Det europeiska arbetet skall inriktas mot en fungerande inre marknad och på sikt införandet av euron som svensk valuta.
- Konsumentverkets förlagsverksamhet samt provtagnings- och forskningsverksamhet skall överlätas på alternativa aktörer och skötas oberoende från staten.
- Konsumentverkets resterande myndighetsutövning skall föras över till Konkurrensverket.
- En lagkostnadskommission skall tillsättas i syfte att utreda kostnaderna för den konsumentpolitiska lagstiftningen.
- Reformeringen av EU:s jordbrukspolitik skall prioriteras.
- Modeller för utomrättslig tvistlösning i konsumenttvister skall stimuleras.
- All märkning av varor skall vara frivillig.

¹ Eurostat: *Economy and finance – Statistics in focus* 37, 2004.

Fel! Okänt namn på

4 En centraliserad konsumentpolitik

Tron på den enskildes kapacitet och förmåga är grundbulten i ett öppet samhälle. En modern konsumentpolitik måste därför öka människors utrymme att själva fatta beslut om sin konsumtion och sin livsstil. Det är viktigt att alla ges möjligheter att hävda sin rätt i ett konkurrensutsatt näringsliv. Detta ställer krav på en fungerande marknadsekonomi utan överdrivna regleringar från staten.

Regeringens konsumentpolitik leder till mer centralstyrning, mindre konkurrens och högre priser. Genom att centralisera beslutsfattandet och stärka statsbidragsfinansierade organisationer överlåter man enskilda människors ansvar för köp och avtal av civilrättslig karaktär till staten eller dess institutioner.

När man flyttar beslutanderätt och inflytande ifrån människorna till statliga organisationer skapar man en konstgjord konsumentmakt och varje enskild konsuments betydelse i beslutsfattandet minskar. Man riskerar också att inavägga konsumenten i en falsk trygghet när man tar över ansvaret för val och prioriteringar, i stället för att uppmuntra till egna initiativ.

I det följande visar vi hur regeringens misslyckande inom konsumentpolitiken drabbar konsumenterna på ett negativt sätt.

4.1 Höga priser på varor och tjänster

De svenska priserna på varor och tjänster är höga. I genomsnitt ligger den svenska prisnivån cirka 20 procent över EU-nivå och cirka 30 procent över OECD-nivå.

I en rapport från Konkurrensverket konstateras att ungefär hälften av Sveriges allmänt höga prisnivå kan förklaras av faktorer som höga lönekostnader, långa avstånd och inte minst höga skatter. Den andra hälften beror framför allt på bristande konkurrens i flera sektorer av den svenska ekonomin.² Det är också en mycket viktig anledning till de stora regionala prisskillnaderna. Varje år betalar en tvåbarnsfamilj i Västsverige 4 300 kronor mindre för sina dagligvaror än motsvarande familj i Stockholmsregionen.

De mest betydande prisskillnaderna mellan Sverige och andra länder i Europa finns inom områden som bostäder, livsmedel och transporter. Inom dessa områden råder bristande konkurrens.

4.2 Vad kostar regeringens konsumentskydd?

Under de senaste åren har tonläget skärpts i debatten om konsumentpolitik. Begreppet *konsument* har blivit liktydigt med *utsatt*. Det är en ideologisering

² *Konkurrensen i Sverige 2004*, Konkurrensverkets rapportserie 2004:5.

av konsumenten som innebär att personligt ansvar ersätts med det offentliga. Staten tar kontrollen över konsumtionen genom lagstiftning.

Debatten förs ofta utifrån en skev syn på förhållandet mellan kunder och företagare. Så kallade värlösa konsumenter ställs emot förment elaka näringsidkare som flankeras av en välbemannad juridisk stab. Sanningen är dock ofta en annan. De flesta svenska småföretag har ingen egen juridisk kompetens, utan får lägga mycket tid och arbete på att tränga igenom de lagar och förordningar statsmakten lägger på dem.

Ångerveckor och informationsplaner läggs till köpeavtal, samtidigt som den grundläggande principen *pacta sunt servanda* (avtal skall hållas, dvs. att kund och säljare skall stå för sin överenskommelse) faller i glömska.

Många konsumenter är beredda att betala lite extra för hög kvalitet, säkerhet och extra god service. Anledningen till att det kostar extra är att handlaren måste ha fler anställda, högre beredskap och själv rensa ut allt som inte håller måttet.

Ett exempel är de frivilliga garantier som går utöver konsumentköpsgarantin vilka är möjliga att betala extra för då man köper en vara. Ett annat exempel är installationskostnader för nya, datarelaterade produkter. I erbjudandet om bredbandsuppkoppling erbjuds modem, med eller utan instruktioner, med telefonsupport, eller till och med möjligheten att få hembesök för komplett installation. Självfallet är det en prisskillnad på de olika alternativen.

Varor och tjänster skall ha en acceptabel grundnivå och oskäligen avtal skall kunna ogillas. Problemet med regeringens konsumentpolitik är att det blir svårare att avstå ifrån att betala trygghetsförsäkringarna. Ökad tvingande lagstiftning leder till höjda priser och stänger ute entreprenörer från konkurrensen. Steg för steg fördrivas viktiga konsumtionsvaror. Utbudet blir dessutom mindre när färre företag förmår konkurrera på grund av växande regelsystem. Bristande konkurrens stärker inte konsumentmakten. Resultatet blir ofta tvärtom.

Frågan är om konsumenterna som grupp gynnas av mer lagstiftning, som t.ex. distansavtalslagen, samtidigt som handlarens merkostnader gör att många konsumenter inte har råd att köpa varan.

Vad konsumentpolitiken kostar är det ingen som vet i dagsläget. Notan hamnar sist och slutligen hos den enskilda människan, som får betala kraftigt förhöjda priser för varor hon eller han behöver.

4.3 Detaljstyrning urholkar konkurrens

Sedan 1970-talet har detaljhandeln successivt flyttats ut till städernas ytterområden. Anledningen har varit bostadsbyggandets planering, krav på framkomlighet, markpriser samt parkeringsmöjligheter. Detta har kommit konsumenterna till godo genom konkurrens, breddat utbud och sänkta priser.

Den nuvarande regleringen av handelsetableringar i kommunernas detaljplaner leder till försämrad konkurrens. Under den borgerliga regeringen ändrades lagstiftningen så att det inte längre var möjligt att reglera handelsändamålet genom att särskilja partihandel och detaljhandel. Kommunerna skulle i

Fel! Okänt namn på

sin planering kunna ta hänsyn till näringsfrihet och främjandet av en effektiv konkurrens. Det är också så att prisnivån har fallit i de områden där fler lågprisbutiker givits möjligheter att etablera sig.

Under de senaste åren har det förekommit fall där Boverket och länsstyrelser underkänt detaljplaner antagna av kommunfullmäktige genom att säga nej till etablering av stormarknader. Det är en kommunal angelägenhet att bestämma hur den egna marken skall disponeras, varför det är rimligt att besluten fattas av kommunen, som är bäst skickad att bedöma och avgöra sådana frågor. Länsstyrelser och Boverket bör endast kunna upphäva planer när dessa strider mot uttalade riksintressen. Konsumenternas intresse av konkurrens och pressade priser torde väga tyngst. De lagstadgade möjligheterna att i en detaljplan styra handelsändamålet bör tas bort, eftersom det strider mot konsumenternas intresse av sund konkurrens och lägre priser.

4.4 Tullar och subventioner fördyrar

Problemen med tullar kan illustreras genom olika metoder att mäta effektivitetsförluster. En undersökning från amerikanska Heritage Foundation visar att länder som har en genomsnittlig tullnivå på högst 4 procent har en per capita-inkomst på 17 000 dollar. Detta jämförs med länder som har tullnivåer på 20 procent eller mer, där per capita-inkomsten endast är 2 000 dollar. Den amerikanske forskaren Sebastian Edwards har jämfört 90 länder med hjälp av nio olika mått på öppenheten i handel. Hans slutsats är att BNP-tillväxten har varit dubbelt så hög i u-länder med öppen handelspolitik, jämfört med dem med slutna marknader.³ En ökning av andelen handel/BNP med 1 procent kan förväntas öka inkomsten per person med 0,5 till 2 procent. En 10-procentig ökning av handeln i ett land ger de fattiga minst 10 procent högre inkomster.⁴

Tullmurar har dessutom en fördyrande effekt på konsumtionsvaror. Ett exempel på hur detta fungerar är priset på socker. EU föreslog att slopa tullarna på allt utom vapen till de 48 fattigaste länderna från och med år 2004. Särintressen förmådde dock Ministerrådet att förskjuta avregleringen till år 2009. EU betalar nu per kilo socker 6,50 svenska kronor till producenterna, medan världsmarknadspriset endast är 2,50 svenska kronor per kilo (prisuppgift från januari 2000).

Detta innebär en fördyring för konsumenterna. Svenska konsumenter äter drygt 40 kg socker per person och år. I en familj på fyra personer blir pris-skillnaden $4 \text{ personer} \times 5 \text{ år} \times 40 (6,5 - 2,5) = 3\,200$ kronor.

Till de extra kostnaderna måste också subventionerna av sockerproduktion läggas. Dessa subventioner betalas av skattemedel. Varje subvention av en

³ www.frihandel.nu.

⁴ Frankel & Romer, "Does Trade Growth Cause Growth?", The American Economic Review, 1999.

vara måste alltså först betalas i skatt, för att sedan åter betalas i form av ett högre pris för konsumenten. De stora vinnarna är producenterna, medan konsumenterna förlorar.

EU:s jordbrukspolitik (CAP), med tullar, bidrag och exportsubventioner, kostar EU-medborgarna cirka 50 miljarder dollar om året.

En svensk tvåbarnsfamilj skulle spara cirka 12 000 kronor om året om EU:s jordbruksprotektionism avskaffades. Motsvarande siffra när det gäller textilprotektionismen uppges vara cirka 1 000 kronor om året. Tullar och protektionistisk politik slår också hårt mot de fattigaste länderna i världen, CAP hindrar u-länderna från att exportera fritt till EU och leder till uteblivna inkomster för dessa länder med cirka 20 miljarder dollar per år. Detta motsvarar 40 procent av all u-hjälp.

4.5 Teknikhämmande lagstiftning bidrar till ökade priser

Med vårens förändringar av den upphovsrättsliga lagstiftningen genomfördes också en höjning av den så kallade kassettersättningen. Kassettersättningen skall kompensera upphovsmän för den lagliga kopiering som konsumenterna gör för privat bruk av till exempel musik och film. Precis som vi tidigare varnat för ökar nu kostnaderna för produkter såsom mp3-spelare, CD- samt DVD-skivor.

Vi anser att regeringens förslag till kassettersättning i onödan belastar de svenska konsumenternas nota. Givet den kritik som riktas mot bristande träffsäkerhet i kassettersättningen, i en situation då det finns sådan teknik och det dessutom är olagligt att bryta ett sådant skydd, minskar motiven att ha kvar kassettersättningen.

Vi moderater vill se lägre kassettersättning, och på sikt avskaffa den helt. Det snabba framväxandet av tekniska lösningar som skyddar upphovsrätten måste i stället bejakas.

4.6 Centralstyrd konsumentrådgivning

Den privata tjänstesektorn spänner över ett brett spektrum av olika branscher, sysselsätter cirka 1 639 000 svenskar och innehåller allt ifrån vård till detaljhandel och IT. Därmed utgör sektorn en betydande del av den svenska ekonomin. Den nya ekonomin handlar i själva verket om den nu snabbt pågående omvandlingen av ekonomin till ett tjänstesamhälle, där alltfler löntagare får sin utkomst från en expanderande tjänstesektor.

Den privata tjänstesektorn måste naturligtvis ges förutsättningar att vara konkurrenskraftig i ett internationellt perspektiv. Det kräver ett bra klimat för arbete och företagande, sunda lagar och regler, anständiga skattenivåer etc. Det kräver också att stat och kommun inte snedvrider konkurrensen genom att syssla med annat än kärnverksamhet.

Fel! Okänt namn på

I vårt högutvecklade samhälle finns det behov för konsumenter att söka vägledning hos specialister. Komplicerade transaktioner som husköp, försäkringsplaceringar etc. har skapat ett gott utbud av duktiga mäklare. Verksamheterna är också kringgärdade av lagstiftning som syftar till att kontrollera och kvalitetssäkra. Det finns också privata organisationer som bevakar konsumenternas intressen. Två exempel som finns att tillgå kostnadsfritt på Internet är Consumer Intelligence och Spara Pengar.

Offentligt finansierade konsumentrådgivare är inte det bästa sättet att använda skattebetalarnas pengar, eller att stärka konsumenternas intressen. Uppkomna problem och missförstånd torde i de allra flesta fall kunna hanteras på frivillig väg.

5 Moderaternas konsumentpolitik

5.1 Mål och inriktning

Genom en konsumentpolitik som öppnar för mer av konkurrens och ett bredare utbud stärker vi konsumentens makt, intressen och valmöjligheter.

Det är den enskilda medborgaren som skall få göra sitt val, och tryggt kunna förlita sig på sin egen kunskap, rimliga lagar som garanterar produkt-säkerhet och en lyhörd marknad som stöd. De praktiska konsekvenserna av detta synsätt är att konsumentpolitiken i sin helhet på olika sätt måste decentraliseras. Vi visar nedan hur vi anser att det bör gå till.

5.2 Öka konsumenternas egna kunskaper

Kunskap ger trygga konsumenter som känner att de har ett verkligt inflytande över sin vardagliga konsumtion. Att ge barn och ungdomar ökade kunskaper i grundläggande konsumentkunskap och privatekonomi är den bästa konsument-satsningen.

Av de undersökningar som den konsumentpolitiska kommittén företagit framgick det att konsumentfrågorna har en otydlig roll i skolan och att den gränsöverskridande karaktären ofta medför att området inte prioriteras i undervisningen. En studie angående överskuld-sättning och skuldsanering har pekat på att det finns en omedvetenhet både i samhället och bland överskuld-satta hushåll om betydelsen av hushållsplanering och budgetering. Studien visade också att skolans ansvar för dessa kunskapsområden inte är tydlig och att ämnet inte prioriteras.

Skolungdomar bör därför ges möjlighet att lära sig privatekonomi på ett konkret och praktiskt sätt i grundskolan. Privatekonomi och grundläggande konsumentskydd bör också vara ett möjligt tillvalsämne på gymnasiet.

Kunskap är makt. Konsumentvägledarnas kunskap bygger på Konsument-verkets databaser. Dessa finns till stora delar tillgängliga på Internet och utgör en utmärkt källa till kunskap. I världens IT-tätaste land kan människor ta fram

information lika bra som någon vägledare. Datorer finns att tillgå även för den som inte har dator hemma, på bibliotek eller Internetkaféer.

5.3 Prioritera konkurrens som konsumentpolitisk satsning

Konkurrensen på den svenska marknaden skall öka genom att nya företag etablerar sig och konkurrenshinder tas bort. Den inre marknaden skall stimuleras och euron skall införas.

En stärkt konkurrens skulle innebära lägre prisnivåer, vilket skulle leda till betydande välfärdsvinster. Väl fungerande konkurrens leder till en effektiv resursfördelning i samhället; företagen stimuleras att sänka sina kostnader och att öka sin effektivitet. För konsumenterna innebär en ökad konkurrens lägre priser; ett större och mer varierat utbud av varor och tjänster och en generell anpassning till konsumenternas behov.

Fasta spelregler och konkurrens på lika villkor är viktiga förutsättningar för att marknadsekonomin skall fungera. I marknadsekonomens natur ligger att gamla lösningar ständigt får vika för nya som är bättre ägnade att tillfredsställa konsumenternas varierande krav. Konkurrens är den bästa garantin för att konsumenter skall få så bra varor och tjänster som möjligt, till rimliga priser. Det är också av avgörande betydelse för den internationella styrkan hos svenskt näringsliv att konkurrensen upprätthålls på hemmamarknaden.

Moderat konsumentpolitik syftar till att öka den konkurrensutsatta sektorn, vidga området för privat näringsverksamhet, att avveckla offentliga monopol och minska offentligt ägande i näringsverksamhet. Det krävs också systemförändringar i form av skattesänkningar och fler avregleringar för att stimulera marknaden. Med ett stort och brett utbud ges konsumenterna möjlighet att göra egna val; att välja och att välja bort.

Den europeiska inre marknaden är gynnsam för svenska konsumenter eftersom den skapar ett större utbud av varor och tjänster.

Handelsändamålet i plan- och bygglagen bör tas bort för att främja konkurrensen. Etablering av detaljhandel bör styras av konsumenternas efterfrågan och företagsekonomiska överväganden, i enlighet med av kommunfullmäktige beslutade detaljplaner. Kommunen har möjlighet att underlätta etablering av detaljhandel i stadskärnan bland annat genom att främja framkomlighet och parkering.

5.4 Slopa tullar och handelshinder

Frihandeln måste fungera och reformeringen av EU: s gemensamma jordbrukspolitik måste prioriteras.

Tullhindren skall avskaffas, så att Europas konsumenter inte behöver betala överpriser på grund av protektionism. En fullständig frihandel innebär också att medborgarna i de fattigaste länderna i världen kan förändra och förbättra sina livsvillkor genom att kunna exportera fritt.

Fel! Okänt namn på

Den europeiska jordbrukspolitiken (CAP) skall avregleras. Systemet introducerades för att försäkra Europas befolkning om livsmedelstillgång, under en tid då en övertro på statens roll för medborgarna florerade. CAP har dessvärre visat sig vara kontraproduktivt, genom att priserna på livsmedel för konsumenterna har blivit onödigt höga. Målet måste vara att integrera den europeiska jordbrukspolitiken med världsmarknaden. Detta skulle leda till en stabilisering av världsmarknadspriset samt lägre priser och ett mer konsumentinriktat utbud i Europa.

5.5 Slå ihop Konsumentverket med Konkurrensverket

Konsumentverkets uppgifter är för närvarande alltför omfattande och leder dessutom till splittring av verksamheten. Verkets myndighetsuppgifter bör skiljas från verkets övriga uppgifter, i syfte att effektivisera verksamheten. Konsumentverkets myndighetsfunktion bör begränsas till det rent produktkontrollerande samt tillsyn över den konsumenträttsliga lagstiftningens efterlevnad. Den myndighetsfunktionen kan med fördel utföras av Konkurrensverket.

Konsumentverkets förlagsverksamhet med bokutgivning och publikation av tidskriften Råd & Rön, samt provtagningsverksamhet, bör avyttras. Konsumentverket står inför stora förändringar när verksamheten nu skall utlokaliseras till Karlstad/Kristinehamn. Inom ramen för denna omlokalisering, låt vara att själva beslutet att flytta verket kan ifrågasättas, torde finnas utrymme för förändringar i den riktning vi nu har föreslagit.

Svenska konsumenter kan ställa krav på producenter, handlare och andra aktörer, inklusive den offentliga sektorns serviceorgan, genom att agera gemensamt. En sådan utveckling förutsätter att samverkan i organisationer tillåts byggas upp nedifrån. Ett allomfattande statligt ansvarstagande leder till passivitet och skapar en dyr och oftast otymplig byråkrati som hela tiden ligger efter utvecklingen på det område den är satt att verka inom.

För att konsumentensammanslutningar av olika slag skall kunna bildas, växa och ta på sig större uppgifter måste den offentliga insatsen gradvis tonas ned. Bara på detta sätt kan frivilliga och oberoende konsumentrörelser, som utgår från den enskildes behov och intressen, få fotfäste i Sverige.

5.6 Produktsäkerhet även för offentliga tjänster

Vi konstaterar att många av de tjänster som betyder allra mest för många medborgare är offentligt producerade eller offentligt styrda. Samtidigt är konsumentmakten svagare på dessa områden. I syfte att stärka konsumenternas ställning inom den offentligt finansierade sektorn måste en översyn göras av lagstiftningen för att så långt som möjligt ge bland annat konsumenttjänstlagen, konsumentköplagen och produktsäkerhetslagen en enhetlig och konkurrensneutral tillämpning på de olika sektorerna i ekonomin.

För konsumenterna innebär nuvarande lagstiftning påtagliga nackdelar beträffande möjligheterna att överblicka regelverken. Dessutom föreligger risken att vissa tjänster faller utanför produktsäkerhetsskyddet. Därför finns det stora fördelar med att utvidga produktsäkerhetslagen till att omfatta även tjänster som erbjuds i offentlig verksamhet. Lagstiftningen skulle därigenom bättre fungera som en bred garanti och därmed förstärka konsumentskyddet.

I dag är till exempel produktsäkerhetslagstiftningens nuvarande utformning inte konkurrensneutral. Enligt vår mening är detta klart otillfredsställande eftersom det innebär en risk för att likartade verksamheter kan utsättas för olika slags kontroll beroende på vem som är huvudman för verksamheten.

Inom ramen för Europeiska unionen pågår ett omfattande arbete inom det konsumentpolitiska området. Regeringen anser att Sverige skall vara ett föregångsland i detta arbete. Mot denna bakgrund är det befogat att på nytt starta en utredning där syftet är att göra den centrala konsumentlagstiftningen tillämplig också på offentliga tillverkade produkter och utförda tjänster.

5.7 Utred kostnaderna för lagstiftningen

Det är hög tid att göra en ny översyn av den konsumentpolitiska lagstiftningen i Sverige. Många lagar om produktsäkerhet, producentens ansvar och konsumentens skydd är kloka, bra och angelägna. Samtidigt har regelmassan vuxit betänkligt och lagarna gör det svårare för mindre konkurrenter att utmana etablerade aktörer. Vi vet att tvingande lagar alltid har ett pris som allmänheten i slutändan får betala. Vad summan hamnar på är i dagsläget oklart, och därför borde en statlig lagkostnadskommission tillsättas som räknar på konsumentlagstiftningens kostnader för konsumenten och samtidigt ser över behovet av lagstiftningen.

5.8 Flera modeller för tvistlösning

Modeller för lösning av konsumenttvister utom rätta skall stimuleras. Regeringen har sedan 1994 försökt införa större möjligheter till processföring i framför allt konsumenttvister. Vi menar att en bättre modell vore att anamma de moderna principerna för utomrättslig lösning av konsumenttvister, s.k. alternative dispute resolution (ADR).

Kommissionen uppmuntrar framväxten av modeller för utomrättslig tvistlösning, därför att sådana instrument är lättillgängliga för konsumenterna, visar goda resultat och saknar många av de nackdelar domstolsprocesser har. EU-parlamentet har också nyligen antagit ett betänkande avseende utomrättslig reglering av konsumenttvister.

Kommissionen rekommenderar att ADR skall ha en självständig, oberoende ställning, samt ge lika service till konsumenterna som till näringsidkarna. Förfarande och resultat skall vara offentliga. Förfarandet skall också vara effektivt, inte fordra juridiskt ombud, vara utan kostnad eller ges till mycket rimliga kostnader, samt vara snabbt. Förfarandet skall endast vara bindande

Fel! Okänt namn på

för parterna om parterna innan förfarandets början informeras om att så är fallet. Förfarandet får inte vara ett led av en avtalsklausul som påbjuder utomrättslig tvistlösning med preklusion av rätten att föra anspråket till domstol. Parterna skall, om de vill, få representeras av ombud.

Vi ställer oss bakom inrättandet av ett nätverk för utomrättslig, gränsöverskridande tvistlösning. Konsumenterna får härigenom stor egenmakt att lösa problem utan att behöva gå till domstol.

I sammanhanget förtjänar även Allmänna reklamationsnämnden att omnämnas. ARN är en statlig myndighet som kostnadsfritt prövar tvister mellan konsumenter och företagare. Nämndens rekommendationer är inte bindande. Seriösa näringsidkare inser dock oftast vikten av att efterkomma rekommendationerna och dessa följs i omkring 75 procent av fallen. Nämndens verksamhet är mycket positiv och utgör ett värdefullt komplement till de traditionella metoderna för tvistlösning.

5.9 Märkning av varor bäst när den är frivillig

Märkning av varor skall vara ett konkurrensverktyg snarare än ett statligt kontrollmedel och ske på frivillig väg. Som tidigare anförts medför lagstadgad märkning merkostnader för konsumenterna, samtidigt som effekterna är svårkontrollerade på mikronivå.

Seriösa företag övervakar sin tillverkning och informerar sina presumtiva kunder om förfaringssätt. The Body Shop är ett av många exempel på företag där djurskydd och miljöhänsyn är en del av själva affärskonceptet. Medvetna konsumenter väljer bäst själva vilka företag som producerar sina varor på ett sätt som passar deras intressen och val.

Stockholm den 30 september 2005

Inger René (m)

Bertil Kjellberg (m)

Hillevi Engström (m)

Ewa Thalén Finné (m)

Henrik von Sydow (m)

Nils Fredrik Aurelius (m)